

SUSTAV ŽUPNIH STANICA ZA EVANGELIZACIJU

Nina Bizečki

UVOD¹

Tema koja je u Hrvatskoj još uvijek nepoznata i o kojoj se ne zna mnogo niti se o njoj pretjerano govori jest tema o sustavu župnih evangelizacijskih stanica i novoj evangelizaciji. Pripadam župi koja je prva pokrenula ovaj sustav u Hrvatskoj te ću stoga progovoriti i predstaviti ovaj način djelovanja u Crkvi.

O sustavu župnih stanica za evangelizaciju

Sustav župnih stanica za evangelizaciju je sustav koji za cilj ima vratiti u Crkvu one koji su primili sakramente, ali nisu praktični nego tradicionalni vjernici. Za ovaj su sustav temeljne dvije rečenice iz Novoga zavjeta. Prva je iz Markova Evanđelja: „Pođite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju“ (usp. Mk 16,15), a druga je iz Matejeva Evanđelja: „Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga“ (usp. Mt 28,19). Temeljni crkveni dokument za sustav župnih stanica za evangelizaciju jest apostolska pobudnica Pavla VI. *Evangeli nuntiandi* koja govori o evangelizaciji u suvremenome svijetu. Papa Pavao VI. u toj pobudnici govori: „Vjernost poruci koje smo službenici i vjernost osobama kojima poruku moramo prenijeti netaknutu i živu središnja

Sustav župnih stanica za evangelizaciju je sustav koji za cilj ima vratiti u Crkvu one koji su primili sakramente, ali nisu praktični nego tradicionalni vjernici. Za ovaj su sustav temeljne dvije rečenice iz Novoga zavjeta.

¹ Članak je nastao unutar seminara pod vodstvom prof. dr. sc. Franje Podgorelca, ak. god. 2010./2011.

je os čitave evangelizacije.“²

Kao što i samo ime kaže, sustav se temelji na župnoj zajednici i ne preporučuje se da članovi stanica budu župljani drugih župa, nego, ukoliko ima zainteresiranih iz drugih župa, da se osnuje ovaj sustav i u njihovoj župi. Evangelizacija se ostvaruje putem evangelizacijskih stanica koje vode laici koji su prošli tečaj kako bi mogli biti voditelji stanice.

Sustav župnih stanica za evangelizaciju plod je ideje svećenika Mike Eiversa koji je '80-ih godina 20. stoljeća, kao župnik župe sv. Bonifacija na Floridi, uvidio da katoličke župe nisu osobito žive i aktivne dok broj pentekostalnih zajednica raste, a te zajednice su i puno življe. Odlučio je proučiti te zajednice i naći razloge njihova rasta. Donio je nekoliko zaključaka:

- a) svaka osoba koja je sudjelovala u zajednici imala je iskustvo obnove vjere djelovanjem Duha Svetoga i otvorila se Božjoj volji u svojem životu
- b) ljudi se okupljaju u skupinama, radosno slave i aktivno sudjeluju
- c) okupljanja se odvijaju u obiteljskim domovima, a to omogućuje razvijanje prijateljstva i povjerenja, osobe znaju da su dobrodošle i zato su ohrabrene pri dolasku; obiteljsko je ozračje idealno za podjelu problema, radosti i događanja sa

svojom zajednicom

- d) molitva, Sveto pismo i poučavanje vrlo su važni
- e) sudionici žele evangelizirati i dijeliti svoju vjeru s obiteljima, susjedima, kolegama s posla ili studija...
- f) postojalo je vodstvo koje je aktivno služilo, na jedan ili na drugi način; uloga je svećenika vrlo važna u poučavanju i pogledu u budućnost.

Za svećenika Mikea je sve što je vidio u drugim zajednicama bilo dovoljno da shvati koliko se američka Katolička crkva udaljila od tih ideala. Odlučio je sve navedene zaključke provesti u svojoj župnoj zajednici. Dugo je molio i razmatrao te naposljetku započeo sa sustavom župnih stanica za evangelizaciju. Ovaj je sustav toliko zaživio u župi sv. Bonifacija da se nakon nekoliko godina u stanice uključilo oko 550 članova. Vijest o uspjehu ovoga sustava proširila se vrlo brzo tako da je u veljači 1987. godine don P. G. Perini, župnik župe San Eustorgio u Milanu, posjetio župu svetoga Bonifacija zajedno sa svojih 10 suradnika kako bi nešto naučili iz njihova iskustva. Sve što su čuli i vidjeli toliko ih je nadahnulo da danas njihova župa broji preko 1100 članova evangelizacijskih stanica – to je uistinu bila prekretnica za sustav župnih stanica za evangelizaciju u Europi. Npr. godine 1990. četvero je suradnika iz župe svetoga Ivana evanđelista iz Dublina posjetilo prvi europski seminar o sustavu župnih stanica za evangelizaciju u Milanu. Plod toga seminara za ovu župu bilo je više od 300 članova stanica aktivnih u 31 evan-

² Pavao VI., *Evangelii nuntiandi – naviještanje evanđelja*. Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu, Zagreb, 2000., str. 7.

gelizacijskoj stanici. Od 1990. u Milanu se redovito svake godine održava seminar o sustavu župnih stanica za evangelizaciju koji redovito posjećuju ljudi iz župa cijeloga svijeta koje već imaju ovaj sustav pokrenut u svojim župama i one župe koje razmišljaju o tome da pokrenu sustav župnih stanica za evangelizaciju. Evangelizacijske bi stanice zaživjele i u našoj domovini puno ranije, no ratno je vrijeme zaustavilo tu ideju. Ovaj se sustav može smjestiti u duhovne pokrete zato što ipak postoji određena povezanost među župama i državama koje imaju evangelizacijske stanice. Don P. G. Perini, župnik župe San Eustorgio u Milanu, zajedno sa svojim suradnicima i pomoćnicima glavni je pokretač osnivanja sustava župnih stanica za evangelizaciju u različitim državama Europe i svijeta.

Evangelizacijska stanica

Evangelizacijska stanica nije skupina ljudi koji hodaju od vrata do vrata i govore o Bogu. Upravo suprotno! Evangelizacijska stanica djeluje neprimjetno i tiho, ali istodobno snažno i uporno. To je mala skupina povezana odnosima životne sredine (tj. *oikosa*). *Oikos* je grčka riječ koja označava kućno ognjište ili boravište osoba. Više se puta upotrebljava i u Novomu zavjetu. Našu životnu sredinu (*oikos*) čine osobe s kojima se redovito susrećemo. Upravo je *oikos* temeljni zadatak evangelizacije svakoga člana stranice – dakle, evangelizirati i potaknuti na prijanjanje uz Crkvu one osobe iz našega *oikosa* koje se tome možda još uvijek opiru.

Stanicu čine voditelj, suvoditelj i članovi stanice. Okuplja se jednom tjedno, uvijek u isto vrijeme i na istomu mjestu. Naziv *stanica* znači da se kod određenoga broja članova skupina dijeli na dva zasebna dijela, na dvije nove stanice. Mogli bismo to potkrijepiti rečenicom: „Staro uminu, novo, gle, nastal!“ (usp. 2 Kor 5,17b). Stanica se dijeli kada dostigne broj od 12 stalnih članova. Pavao VI. kaže: „Oni koji iskreno prihvate Radosnu vijest, snagom tog shvaćanja i zajedničke vjere sabiru se dakle u Ime Isusovo da bi Kraljevstvo zajedno tražili, gradili i živjeli. Čine jednu zajednicu koja i sama počinje naviještati Evanđelje.“³ Upravo to čine evangelizacijske stanice.

Članovi mogu biti i osobe koje nisu pripadnici Crkve, a žele se približiti Crkvi, iako je prvotni cilj vratiti one koji su se od Crkve udaljili. Susreti evangelizacijskih stanica održavaju se u privatnim obiteljskim domovima, a ne u crkvama i crkvenim prostorijama upravo zato da bi se mogli odazvati i privući oni koji osjećaju nelagodu u crkvenomu prostoru i koji nisu redoviti na nedjeljnim bogoslužjima. Važno je da na susretima nije prisutan ni svećenik, iz gotovo istoga razloga – kako bi se odazvali oni koji pred svećenikom imaju strah, nelagodu ili neki negativan osjećaj.

„Zajednica kršćana se nikada ne zatvara u samusebe. Njen nutarnji život – život molitve, slušanje Riječi i apostolsko naučavanje,

³ Pavao VI., *Evangelii nuntiandi – naviještanje evanđelja*. Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu, Zagreb, 2000., str. 12.

življena bratska ljubav, kruh koji se lomi – poprima puninu svog smisla samo kad postaje svjedočanstvo, kad izaziva udivljenje i obraćenje, kad postaje propovijed i navještaj Radosne vijesti. Tako cijela Crkva prima poslanje naviještanja Evanđelja, a djelovanje svakog pojedinca važno je za sve.“⁴

O voditelju evangelizacijske stanice

Voditelj stanice je laik koji ne treba imati sve sposobnosti i talente ovoga svijeta. Voditelj mora osjećati ljubav i otvorenost prema drugima te vršiti dosljedan hod s Bogom i za Bogom. Prvotno se to ne odnosi na pitanje gdje smo? nego kamo idemo? – potrebno je biti jednu stepenicu iznad onoga koga vodi, ali se treba i uvijek prisjetiti da je jednak među jednakima. Za voditelja je također važno da njeguje duh zajedništva i jedinstvenosti u skupini kako bi svi zajedno išli k jednomu cilju. Voditelj stanice mora biti spreman na veliku duhovnu odgovornost i obveze koje dolaze s dužnosti voditelja. Nakon svakoga susreta evangelizacijske stanice voditelj je dužan ispuniti izvješće koje predaje župniku i glavnome voditelju (ili voditeljici) evangelizacijskih stanica u svojoj župi tako da su župnik i glavni voditelj (voditeljica) uvijek informirani što se događa u kojoj stanici, ima li problema, povećavaju li se stanice, kakvo je ozračje itd. Voditelj mora biti služitelj. To ponajprije znači da postupa prema drugima kao prema samome sebi.

⁴ Pavao VI., *Evangelii nuntiandi – naviještanje evanđelja*. Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu, Zagreb, 2000., str. 14.

Dakako, to znači biti otvoren za druge i imati razumijevanja za neke propuste i slabosti jer, kada promatra vlastito srce, postane mu jasno da ne može i ne smije osuditi nikoga. U dubinama naših srdaca kriju se svi poticaji na moguće slabosti. Postupati s drugima kao sa samim sobom također znači staviti njihove potrebe na prvo mjesto imajući na umu da „Bog nikada od čovjeka ne zahtijeva nešto što čovjek ne bi mogao učiniti, ali će čovjeka često dovesti u služenje do krajnjih granica njegovih mogućnosti“⁵. Na služenje smo svi pozvani kao kršćani, a to nam i Isus nalaže. „Služiti znači dati život za druge jer je to upravo ono što trebamo činiti.“⁶

„Što više bude laika prožetih evanđeljem koji se osjećaju odgovornima za te stvarnosti, koji su nesumnjivo u njih uključeni, koji su mjerodavni s obzirom na njihov razvoj i svjesni da u potpunosti treba razviti njihov kršćanski, često prikrit i prigušen doseg, to više će se te stvarnosti, ne gubeći ništa od svog ljudskog predznaka, naći u službi izgradnje Kraljevstva Božjeg, odnosno spasenja u Isusu Kristu, otkrivajući onostranu i često nepoznatu dimenziju.“⁷

Proces evangelizacije

Ovaj je proces opisan putem tzv. bombe ili mreže. Najbolje je to vidjeti i opisati na grafičkome prikazu:

⁵ Priručnik za predvodnike, *Evangelizacija na principu župskih ćelija*, Jelsa, 1993., str. 24.

⁶ Isto.

⁷ Pavao VI., *Evangelii nuntiandi – naviještanje evanđelja*. Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu, Zagreb, 2000., str. 62.

Proces počinje odozdo i kreće prema gore – dakle, počinje od evangelizacije životne sredine, što bi značilo gradnju na postojećim odnosima. U služenju se grade prijateljski mostovi posluženju, treba imati srce otvoreno za služenje. Kod sudioništva je važno dati svoje svjedočanstvo i tako prenijeti Krista i evanđelje drugima. Kada se tumači, odnosno odgovara na pitanja, važno je suočiti se sa strahom, uvredama i nesporazumima. To vodi do iskrena poslanja i blaga uvođenja prema početnom prihvaćanju Isusa kao Gospodina te se ovdje simbolično zatvara

mreža. Zatvaranje mreže značilo bi poziv u evangelizacijsku stanicu nakon koje logično slijedi uključivanje u župnu zajednicu i život župne zajednice. Ovaj proces može ići jako brzo, ali i jako sporo, ovisno o vrsti osobe koju se želi evangelizirati, o njezinu interesu za vjeru, Crkvu i Boga i o njezinoj otvorenosti prema novome.

Temeljna načela evangelizacijske stanice

U evangelizacijskim stanicama važni su međuodnosi naše životne sredine. U crkvi susrećemo skupine po sličnosti (npr. molitvene zajednice, zajednica mladih, zajednica bračnih susreta itd.), a u stanicama se okupljaju osobe različite dobi i životnih usmjerenja koji žive na istomu geografskom području.

Nadalje, važno je načelo mala dimenzija stanice. U malim je skupinama lakše dobiti prostor za sudioništvo, molitvu, raspravu i međusobno upoznavanje.

Umnažanje je sljedeće načelo. Kao što je već spomenuto, stanica se zove stanica jer joj je svojstveno, kao i jednostaničnu organizmu, da se umnaža kada dostigne određenu veličinu. To je potrebno kako bi skupina ostala malena i uvijek otvorena za nove članove, a to omogućuje skupini da dvostrukom djelotvornošću obuhvati nove osobe.

Načelo cjelovita služenja sastoji se od četiri najvažnija služenja u Crkvi: klanjanje, evangelizacija, učeništvo i pastoralna brigada. Upravo se ova služenja ostvaruju u stanici. Moglo bi se reći da na neki način stanica

funkcionira kao Crkva u malom – cilj joj nije samo zahvatiti nekršćane ili nevjernike, nego i kršćane učiniti učenicima i voditi čitavo stado.

Posljednje od temeljnih načela stanice jest usmjerenost prema drugima. Velik dio služenja ostvaruje se izvan susreta stanice. Sastanak je mjesto susreta skupine, ali najveći se dio služenja ostvaruje tijekom tjedna kada živimo s drugim ljudima. Susret evangelizacijske stanice je vrijeme kada se odmaramo i skupljamo snagu za daljnje služenje i evangelizaciju.

Susret evangelizacijske stanice

Susret se održava u sedam točaka i svaka točka ima točno određeno maksimalno vrijeme trajanja. Susret ne bi smio trajati duže od 90 minuta.

Prva točka ima naziv pjesma i molitva hvale. Molitva i hvala najbolje se očituju pjevanjem. Za ovu točku previđeno je 10 do 15 minuta. Prije početka susreta, kada se skupina okupi, odredi se nekoliko pjesama koje će se pjevati u ovoj točki. Kada se otpjeva jedna pjesma, ostaje nekoliko trenutaka tišine. U toj tišini svaki član u sebi izgovara molitvu hvale Bogu (npr. „Velik si, Gospodine, nitko nije kao ti!“ ili: „Neka te slave sva tvoja djela, Gospodine!“ – dakle, hvala, a ne zahvala!), a onaj tko se osjeća spremnim, može te misli izgovoriti i naglas.

Druga se točka zove podjela iskustva. Ovdje članovi jedni s drugima dijele svjedočanstva i odgovore na pitanje: što je Bog učinio za mene protekloga tjedna? Ili: što sam ja učinio

za Boga protekloga tjedna?; kada se iznese neko svjedočanstvo, cijela stanica odgovara: Hvala Isusu! kao zahvalu što Bog djeluje u životu naših prijatelja iz stanica. Za ovu je točku predviđeno 15 minuta.

Treća točka ima naziv duhovni nagovor. Ova je točka način na koji je svećenik prisutan u svim evangelizacijskim stanicama. Naime, svećenik obradi određenu temu i snimi je kao nagovor na CD. Taj CD dobije svaki voditelj, a uz CD dobije i pisani oblik nagovora kako bi bilo što lakše na susretu slušati nagovor i upamtiti važnije smjernice. Voditelj na susretu pusti CD na kojemu je nagovor i cijela stanica sluša što im njihov pastir (župnik) želi reći i na što ih potiče. Jedan se nagovor obrađuje na dva susreta evangelizacijske stanice, što znači da se novi nagovor obrađuje svaka dva tjedna. Prvoga se tjedna nagovor poslušati na CD-u, drugoga se tjedna točka slušanja nagovora preskače, osim ako na susret ne ode netko od članova koji nije bio kada se slušao nagovor – tada je potrebno ponovno poslušati nagovor. Nagovori su usmjereni na to da pomognu pojedincima u rastu shvaćanja Crkve, njezina učenja i da ih potaknu u duhovnome rastu. Nagovor nikako ne bi trebao biti duži od 15 minuta radi lakšega praćenja i slušanja i kasnijega razgovora koji dolazi u sljedećoj točki.

Četvrta točka ima naziv produbljivanje nagovora. Ova je točka vezana uz prethodnu točku. Svećenik može pri pisanju nagovora odmah postaviti nekoliko okvirnih pitanja koja će biti na pomoć stanici u produbljivanju

teme i u razgovoru oko teme. Važno je napomenuti da ova točka ne smije voditi u intelektualnu raspravu niti u raspravu bilo kakva negativna usmjerenja koja bi rađala razdorom. Za ovu je točku predviđeno 15 do 20 minuta.

Peta su točka oglasi. U ovoj se točki iznose neke aktivnosti u župi tijekom tjedna, najvažniji župni oglasi, a mogu se dogovoriti i zajedničke akcije stanice (npr. posjet staroj susjedi koju nitko ne posjećuje i sl.).

Šesta se točka zove molitve na nakane. Ova je točka vrlo slična molitvama vjernika u misi. Svaki član može izgovoriti nakanu za koju želi da se cijela stanica moli. Isto kao i u molitvama vjernika, stanica odgovara na molitvu riječima: Gospodine, usliši nas! Moguće je ovdje i zahvaliti Bogu za neko dobro i blagoslov. Na zahvalu stanica odgovara riječima: Hvala ti, Isuse! Ova točka traje 10-ak minuta.

Sedma je točka molitva ozdravljenja. Voditelj susreta upita sve prisutne imaju li kakvu osobnu nakanu za koju bi htjeli da se svi pomole. Ponekad nitko nema nakanu, a ponekad se netko javi s nakanom za opće zdravlje ili pak za pojedini segment u svojem životu za koji bi htio da se stanica moli, npr. za strpljenje ili za mir u srcu. Kada osoba zatraži da se stanica pomoli za nju, sjedne u sredinu, a svi članovi prisutni na susretu polože ruke na tu osobu (ali ne polažu ruke na glavu jer to ostaje kao posebnost za svećeničko polaganje ruku na vjernike). Tko god od članova želi, može glasno izreći molitvu. Nakon molitve ozdravljenja slijedi

zagrljaj mira svih prisutnih u stanici kojima se pokazuje da su članovi jedni s drugima u miru i da mogu računati jedni na druge. Nakon toga moli se molitva za Crkvu, a nakon molitve za Crkvu moli se molitva Očenaš na način da članovi stanu u krug, prime se za ruke i leđima budu okrenuti jedni drugima – ovaj način molitve simbol je poslanja u svijet nakon susreta stanice i spremnosti na svjedočenje.

Sedam ciljeva evangelizacijskih stanica

Ovih bi sedam ciljeva trebali usvojiti članovi stanica, ali ponajprije, važno je da ih usvoje voditelji stanica koji su prvi svjedoci članovima svojih stanica. Ciljevi su: rasti u intimnosti s Bogom, rasti u uzajamnoj ljubavi, svjedočiti Boga drugima, služiti u mističnomu tijelu – Crkvi, dati i primati potporu, pripremati nove voditelje stanica te produbiti svoj katolički identitet.

ZAKLJUČAK

Evangelizacijske su stanice način na koji se želi doći do onih koji su zapostavili prakticiranje vjere i koji su postali tek tradicionalni vjernici koji na svetu misu dođu dvaput godišnje – za Božić i Uskrs. Za ovaj je sustav potrebno mnogo truda i rada, ali ponajviše molitve i spremnosti na služenje. U Hrvatskoj za sada postoje dvije župe koje imaju ovaj sustav. Obje su župe u Zagrebačkoj nadbiskupiji. Prva župa koja je započela sa sustavom župnih stanica za evangelizaciju jest župa Krista Kralja u Domaslovcu, a započela je 2008. godine

(s tečajem za voditelje stanica), odnosno 2009. godine (s evangelizacijskim stanicama u župi). Župa Domaslovec trenutno ima 12 evangelizacijskih stanica koje zajedno okupljaju oko 100 župljana, a taj broj raste i svaki član je, naravno, velika radost za stanicu. Druga župa koja je započela s ovim sustavom je župa svetoga Ivana apostola i evanđelista – Utrine, Zapruđe, Središće, koja je sa sustavom započela ove (2011.) godine. Obje župe četvrtkom imaju klanjanje u tišini pred Presvetim oltarskim sakramentom nakon mise do 21, odnosno 22 sata (ovisno o zimskom i ljetnom vremenu) i upravo je to vrlo važno za održavanje i rast evangelizacijskih stanica – molitva, klanjanje i zahvaljivanje.

Zanimljivo je izrečen „recept evangelizacijske stanice“ u priručniku za voditelje: „ZAPOČNITE s osobom koja čezne za Gospodinom.

NADODAJTE nekoliko revnih kršćana i još koju osobu koja želi susresti ili bolje upoznati Isusa.

POMIJEŠAJTE sve to u uravnotežen i zanimljiv tečaj studija.

NADODAJTE jednu šalicu molitve i drugu šalicu pripreme na molitvu.

PROMIJEŠAJTE žlicom zdravog razuma.

UBACITE zrnice humora.

UKLONITE profesionalni religiozni rječnik i pretjeranu emotivnost.

ZAČINITE s velikodušnim prihvaćanjem, osobnim interesom i ljubavlju.

ODSTRANITE propovjedništvo i nametljivu svetost.

PUSTITITE da Duh Sveti uzdigne srca na slavljenje Gospodina Isusa Krista.

Slijedite ovaj recept za male grupe i one neće nikada ‘zagorjeti’ niti ‘biti prepečene, bez začina, kiselkaste ili neukiseljene’.⁸

■ ■ ■ Literatura

Pavao VI., *Evangelii nuntiandi – naviještanje evanđelja*. Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu, Zagreb, 2000.

Jeruzalemska Biblija

Priručnik za predvodnike, *Evangelizacija na principu župskih ćelija*, Jelsa, 1993.

Internetske stranice:

<http://celice.slomsek.net/>

<http://www.carrickparish.org/cellsFrEivers.htm>

<http://www.parishcellsireland.com/>

<http://www.saintmarysonthehill.org/page6/cellgroups.html>

<http://disciplesofjesus.org.mt/more-info/evangelisation/parish-cell-system-of-evangelisation/>

⁸ Priručnik za predvodnike, *Evangelizacija na principu župskih ćelija*, Jelsa, 1993., str. 84.